

Gråsparv och pilfink

Gråsparv och pilfink har genom åren utvecklats till att bli de mest kulturbundna fåglarna i landet. De är idag så vanliga i städerna att en majoritet av de svenska bestånden antagligen finns där. Trots att det är två skyddsvärda arter upplever människan ibland dessa som problem.

Gråsparv

När gråsparven (*Passer domesticus*) etablerat sig inom ett område stannar den vanligtvis där under resten av livet. De slår sig ner under tegelpannor, i ventiler, i övergivna svalbon och ibland även i buskage och häckar. Gråsparven uppträder flockvis i människans närhet i städer och andra samhällen i större delen av landet. Både gråsparven och pilfinken bildar livslånga äktenskap. Kosten består av frön, frukter och insekter.

Gråsparven har gått tillbaka kraftigt de senaste åren, men den finns inte på några rödlistor, det vill säga den är inte klassad som utrotningshotad i Sverige. Ett skäl till tillbakagången kan vara att gråsparvarna tycktes trivas intill hästar och man såg förr ofta gråsparvar plocka mat i hästarnas spår. När hästarna blev mer och mer ovanliga så försvann också gråsparven. Det är idag vanligare med pilfink än gråsparv.

Pilfink

Pilfinken (*Passer montanus*) är något mindre än gråsparven. Den finns i trädgårdar, parker, bebyggelse, huvudsakligen i södra, men även i mellersta Sverige. Pilfinken äter insekter och ogräsfrön och är inte lika bunden till människan som gråsparven. Den häckar ofta i ihåliga träd i parker och alléer, under tegelpannor och i bland även i fågelholkar. Äldre pilfinkar är utpräglade stannfåglar och stannar kvar på häckningsplatserna året om. Ungfågeln är däremot betydligt rörligare, men brukar inte heller de sprida sig mer än några mil.

Pilfinken har jämfört med gråsparven en betydligt sydligare tyngdpunkt i sin förekomst i landet. Den är mindre bunden till tätbebyggelse än gråsparven och är mer av en trädgårdsfågel.

Skador och olägenheter

Skadedjur och ohyra är benämningen på djur som medför olägenhet för människors hälsa. Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan negativt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Gråsparvar och pilfinkar orsakar ytterst sällan olägenhet för människors hälsa. Endast om man får i sig fågelbajs finns en liten risk att man kan bli smittad av fågelburna sjukdomar som salmonella eller papegojsjuka.

Den störning som pilfinkar och gråsparvar orsakar är främst nedsmutsning på framförallt uteserveringar. Det händer även att de tar sig in på restauranger och caféer.

Förebyggande åtgärder

Gråsparvar och pilfinkar hör till stadsbilden i våra städer. Den bästa förebyggande åtgärden är att ändra sin attityd mot de små fåglarna, och acceptera deras närvaro i gaturummet. Genom information om arterna och god hygien på uteserveringar upplevs fåglarna snarare som ett trevligt inslag på stan.

Problem med fåglar beror ofta på att vi människor, utan att tänka på det, erbjuder fina matställen och bra platser för skydd och för bobyggnad. För att undvika problem med pilfinkar och gråsparvar bör du därför tänka på att aldrig lämna matavfall så att det kan dra till sig fåglarna. Stäng noga till soprummet och mata inte fåglarna på torg, uteserveringar eller i parker. Ställ inte bord och bänkar under träd som fåglar gärna sitter i. Tvätta av nedsmutsade ytor med såpvatten men rengör inte trasorna och redskapen i kök eller där de kan komma i kontakt med livsmedel. Tvätta händerna efter rengöringen.

Jaktbestämmelser

Gråsparven och pilfinken är fredade och får inte jagas. De finns dock upptagna i den så kallade skyddsjaksbestämmelsen. Det innebär att gråsparvar och pilfinkar som kommer in i ladugårdar, livsmedelslager eller motsvarande anläggningar och där utgör en risk för allmän hälsa och säkerhet, får jagas under hela året **om det inte finns någon annan lämplig lösning**.

För att få jaga inom tätbebyggt område krävs särskilt tillstånd av polisen.

Alternativ till skyddsjakt

Den enda långsiktigt hållbara lösningen att slippa gråsparvar och pilfinkar är att se till att fåglarna inte kommer in i byggnader och anläggningar och att göra det oattraktivt för dem att uppehålla sig i området.

Ansvar

Ansvar för att bord och bänkar hålls rena ligger på verksamhetsutövaren. Ansvar för att sopor eller matrester inte sprids ligger på fastighetsägaren eller den som ställer ut soporna. Avfallsbehållare får inte fyllas mer än att de lätt kan stängas till.